Fylkesleders tale på Årsmøte i Sør-Trøndelag Bondelag 2015

Norsk landbruk er ei politisk næring og er avhengig av politisk og økonomisk gode rammebetingelser. Likevel er det bonden som tar alle enkeltbeslutningene, store og små, som avgjør framtida for norsk matproduksjon. Skal vi dyrke sunn, trygg og kortreist mat i framtida trenger vi bønder som har lyst og vil utvikle norsk landbruk framover. Som fylkesleder er jeg så heldig å få reise rundt i eget fylke og en del i landet for øvrig for å møte bønder og tillitsvalgte i våre organisasjoner. Rekruttering har vært et tema så lenge jeg har vært bonde og tillitsvalgt, og høg gjennomsnittsalder har vært ei bekymring. Det har vært mye snakk om unge bønder under 40 år.

Gode venner det har skjedd noe, uten at vi helt har fått det med oss. De unge bøndene jeg møter i dag er ikke 40 de er 25, og det er mange av dem. På møter der det før dukka opp 10 stk rundt 40, er det i dag 60 og 70 stk mellom 25 og 30. Unge mennesker som vil bli bønder, som er bønder og satser framtida si på å bygge opp et gårdsbruk.

Dette gjør meg til optimist, disse unge bøndene er langt viktigere enn hvilken som helst landbruksminister, dette er en generasjon som kommer til å sette spor etter seg uavhengig av svingende politiske konjunkturer. Og det beste er at det er en generasjon som er på lag med utviklinga i den norske befolkninga. Folk støtter opp om norsk matproduksjon, forbrukerne vil ha kvalitet og sunn mat produsert på en bærekraftig måte. Denne generasjonen er på lag med den internasjonale utviklinga, klimaendringer, helse, dyrevelferd opptar forbrukerne verden over, og lokalprodusert mat er en tung trend, selv om mange politikere ikke har fått det med seg enda. Men de kommer etter, det kan jeg love.

Den politikken den norske regjeringa står for er i mange tilfelle utdatert og gammeldags, det er en politikk de ikke kommer til å vinne valg på. Når McDonalds í USA innen 2 år vil slutte å bruke kylling som blir fora med antibiotika skjer det noe. Dette er ikke gjort over natt i et land der over halvparten av kyllingen har salmonella og vaskes i klorin før den sendes ut i butikken. Den danske landbruksministeren har fått dagligvarekjedene til å skrive under på at de skal gjøre det lettere for forbrukerne å få kjøpt mat som er produsert med god dyrevelferd, sunn og kortreis mat.

Lock to Norway, vi produserer maten på en måte som resten av verden kan lære mye av. Det er norsk landbrukspolitikk og vår organisering av matproduksjonen vi skal eksportere. Det er et eksportprodukt verden kommer til å etterspørre. Da må Storting og regjering forstå at «Svenskesporet» med effektivisering, nedlegging og billig, billig er en politikk resten av verden vil forlate. Svensk landbruk diskuterer hvordan de kan redusere på dyrevelferd for å produsere billiger slik at de kan konkurrere bedre på verdensmarkedet. Hvorfor skal forbrukerne prioritere svensk mat om dyrevelferden blir dårligere og prisen fortsatt vil være høyere enn de virkelig billige landene?

Vi må for all del ikke gjøre samme feil som Sverige, Danmark, Tyskland, England og USA har gjort. Vi har et stort forsprang vi må videreutvikle ikke svekke. Og jeg er sikker på at den unge generasjonen som nå kommer med full tyngde inn i norsk landbruk vil bringe norsk matproduksjon framover i møte med klimaendringene og helseutfordringene vi ser.

Bondelaget må se denne generasjonen som kommer, vi må være i stand til å ta i mot dem på deres premisser. De må bli sett, hørt og få en plass i organisasjonen vår. Vi må gjøre norsk landbruk sin største politiske fordel til denne generasjonen sitt politiske redskap, organisasjonene våre.

For lokallagene blir dette en utfordrende, men spennende og inspirerende oppgave. Inviter dem inn, hør hva de er opptatt av, fin felles møteplasser og saker som engasjerer dem. Dette er en langsiktig jobb som vi sammen skal lage en plan på. I fellesskap er jeg sikker på at Bondelaget skal fange ungdommen sin interesse.

Dette blir et ledd i bygginga av organisasjonen vår. Som en demokratisk medlemsorganisasjon trenger vi medlemmer, og de viktigste er naturligvis ungdommen som skal ha mange år i næringa og skal bruke Bondelaget som et viktig verktøy i utforminga av næringa.

I et samfunn der kampen om oppmerksomheten fortsatt vil øke må vi styrke vårt sterkeste kort organisasjonen vår. Det blir ikke mindre viktig å engasjere, mobilisere og organisere mange i Bondelaget framover. Sentralisering av media, nedskjæring på distriktskontorene til NRK er to trekk som vil gjøre det mer krevende for oss å nå fram med våre synspunkt.

Utvikling av sosiale media og vår evne til å bruke denne arenaen blir enda viktigere for å nå folk flest og viktige beslutningstakere. Sosiale media er både en arena for å spre informasjon, mobilisere støtte for våre synspunkt og å kommunisere med våre medlemmer. Gjennom å være mange og godt organiserte kommer vi framover til å ha politisk innflytelse. Derfor er medlemsverving en sentral aktivitet for oss i Bondelaget.

I fjor satte vi oss mål om å bli dyktigere på politisk alliansebygging. Som dere kan lese av årsmeldinga så har vi greid å ha god politisk kontakt på alle nivå, vi har deltatt på flere arenaer for å tale landbruket sin sak og vi er i gang med å utvikle en grønn tenketank i Trøndelag som en møteplass for sentrale politikere. Vår evne til å utvikle landbrukspolitikken i et samspill med det politiske miljøet vil ha stor betydning for vår evne til å nå fram med politiske løsninger. Dette krever hardt, målbevisst, langsiktig og kunnskapsbasert arbeid. Vi må forstå den politiske dynamikken og vi må greie å utvikle ny politikk for nye utfordringer. Samtidig som vi har klare mål for arbeidet vårt må vi være i stand til å inngå kompromiss. Evnen til å være pragmatisk og villig til å finne løsninger er veien til suksess i det politiske livet. For mange kan dette virke som å gi etter på kravene, eller at politikken vår blir diffus. Kravet til ledelsen i Bondelaget blir å forankre slikt godt i organisasjonen og å velge våre kampsaker med omhu. Vi skal og må gå til aksjon når det trengs, men vi kan ikke gå i krigen for alle saker.

Som dere alle er klar over jobbes det med en kommunereform. Det er svært sannsynlig at dette ender opp med kommunesammenslåinger, og det jobbes med å slå sammen Trøndelagsfylkene. En konsekvens av en slik reform kan fort bli lengre avstand til lokale og regionale politikere, mer profesjonelle heltidspolitikere. Vi må forberede oss på at dette skjer og ta organisatoriske grep som gjør oss i stand til fortsatt å ha god politisk kontakt. Det kan

være skolering av tillitsvalgte, endre ansvarsforhold innad i organisasjonen og endra måter å arbeide på.

Det er lokalt maten produseres, og selv om det er nasjonalt landbrukspolitikken besluttes, har lokale politikere innflytelse på sentral politikk. Kommunestyrer og ordførere trenger ei oppmuntring fra oss for å kunne gjøre en god jobb for norsk matproduksjon. Lokalvalget i høst er en anledning vi må benytte, både til å få landbruk so en sak lokalt i valgkampen og å få god kontakt med de nye kommunestyrene etter valget.

Dere kjenner egne politikere og egen kommune best. Derfor skal vi i dag ha ei arbeidsøkt der vi starter planlegginga i felleskap mot årets lokalvalg. Kommunene må se det som viktig å drive næringsutvikling på landbruksområdet. Alt for mange kommuner tar landbruket sin virksomhet som en selvfølge og sender hele ansvaret til nasjonale myndigheter. Det er vår oppgave å gi dem kunnskap om næringa, peke på utviklingsmulighetene og få dem til å forplikte seg politisk til å være med på laget som skal utvikle landbruket.

Alle kommuner bør ha en ambisjon om å øke matproduksjonen i egen kommune. Det gjelder både distriktskommuner som Rennebu, der landbruk er avgjørende for sysselsetting og bosetting, men også Trondheim, en stor by kommune, men også en stor og viktig landbrukskommune.

Vi har og har hatt et meget godt samarbeid med Sør-Trøndelag fylkeskommune. Nominasjonene i flere partier er oppløftende for vår del. I Høyre har tre av de fire øverste kandidatene tilknytning til, og god kunnskap om landbruket. I Arbeiderpartiet har sentrale kandidater fått ansvaret for landbruket og mange av de mindre partiene ser landbruk som en viktig politisk oppgave.

Begge fylkeskommunene i Trøndelag vil revidere Trøndersk landbruksmelding. Det syns jeg er bra. Meldinga ble vedtatt i 2010 og mange av tiltakene er det jobbet mye med. NÅ må vi oppdatere kunnskapen hos politikerne, se hva vi har oppnådd de siste årene og sette oss nye mål.

Jeg ønsker at vi skal involvere primærkommunene i dette arbeidet. For meg er det naturlig at kommune blir en del av Trøndersk landbruksmelding, slik at hele det Trønderske politiske miljøet jobber mot felles mål for landbruket i Trøndelag. Sammen med oss i landbruket blir det ei stor politisk og faglig kraft som kan få til resultat.

Jeg nevnte tidligere norsk mat sin unike situasjon, vi kan levere sunn og trygg lokal mat. Vi har tatt mange riktige valg og gjort en god jobb over lang tid. Vi har ikke vunnet kampen mot resistente bakterier og politiske krefter som kjemper for billig søppelmat for alltid. Det kreves daglig overvåkenhet fra vår side og politiske valg som videreutvikler den norske modellen.

Utbruddet av MRSA på gris i Trøndelag er et godt eksempel på hvor fort dette kan spre seg og hvor lett et utbrudd kommer om vi ikke er påpasselig nok.

Det er viktig med lover og regler, men næringa selv må ta grep i denne saken. Jeg mener vi gjennom KSL ordninga må etablere et helsesertifikat som skal være kontrollerbart og kunne dokumentere at enkeltbønder og næringa har kontroll på smittesituasjonen. Alle som skal

ansettes på et gårdsbruk må dokumentere at de er smittefrie, hver gang der har utsatt seg for smittefare.

Ellers må jeg si det gjøres en god jobb fra næringa og mattilsynet med MRSA situasjonen vi har kommet opp i, selv landbruksministeren stiller opp, det er bra! Det gjøres og en god jobb med resistensutfordringene vi har på kylling. Det er satt ambisiøse mål som det jobbes seriøst med å nå. Jeg er optimist og er sikker på at vi skal greie å beholde vår unike helsesituasjon i matproduksjonen.

Så skal jeg ta et steg tilbake og se litt på fjoråret. Bondelaget er en organisasjon som jobber godt. Kvar dag tas nye steg for å bli en enda bedre organisasjon for norske bønder. Jeg sa tidligere her at vi ikke har oppdaga alle de unge som vil inn i næringa, jeg er klar over at det ikke er helt sant. Flere lokallag i Sør-Trøndelag har satt dette og hatt rekruttering på arbeidsplanen lenge. Bjugn og Åfjord for eksempel har lenge vært aktive mot unge bønder.

Ellers er det god aktivitet i mange lokallag. Byneset med gode tilbud til medlemmene, Melhus som må slåss for å ta vare på dyrkajorda, Oppdal med kjempeoppslutning om agronomkurset, Ørland som jeg må innrømme jeg er mektig imponert over, med Arne som stødig leder gjør en utrolig viktig jobb for medlemmene og bygda og Rennebu med god kontakt med det som skjer faglig og ei Facebook-side som er et eksempel til etterfølgelse.

Innsatsen ved bruddet i jordbruksforhandlingene var formidabel. Lokallag, tillitsvalgte og medlemmer tok ansvar. I aksjoner og intervju med aviser, radio og TV sto folk fram som gode eksempel med saklig informasjon og snakka godt for seg, erfaring eller ikke. Jeg er imponert! Vi greide å bygge videre på den tilliten vi har i befolkninga og styrka vår posisjon betraktelig.

Noen kom faktisk godt ut av fjorårets jordbruksoppgjør, sau og storfe fikk et løft, men totalt sett ble utsiktene til resultat så dårlige at vi ikke kunne være med å ta ansvar for en slik avtale. Derfor ble det et nødvendig brudd. I etterkant gjorde Krf og V en hederlig innsats for å få et best mulig resultat i Stortinget.

Jeg legger ikke skjul på at vi har store forventninger til oppfølginga fra sentrumspartiene denne våren. Og jeg forventer at vår beskrivelse av kvardagen i fjøset og på jordet blir lytta til av flertallet på Stortinget. Det er vi som er ekspertene, det er vi som skal gjøre jobben.

Takk til gode samarbeidspartnere og takk til styret for godt arbeid og takk til dere tre på kontoret som gjør en kjempejobb kvar dag.

Godt årsmøte alle sammen.

Lars Morten Rosmo